

**«Физиканы окутуу технологиялары жана табият таануу»
кафедрасынын Республикалык жана Эл аралык байланыштары
жөнүндө маалыматтар.**

Кафедранын Эл аралык жана Республикалык жогорку окуу жайлар жана илим-изилдөө уюмдары менен байланышуусунун максаты: физика, табият таануу, астрономия илимдеринин негиздерин ар кандай деңгээлдеги жалпы жана кесиптик билим берүүчү окуу жайларда окутууну өркүндөтүү (максатын жана мазмунун жаңылоо, окутуу жана окуу технологияларын жакшыртуу, билим алуу процессин технологиялаштыруу, санариптештирүү, текшерүүнүн жана баалоонун өркүндөтүлгөн формалары менен критерийлерин киргизүү, окутуунун инновациялык, интерактивдүү методдору менен каражаттарын колдонуу ж.б.); физика, табият таануу, астрономия предметтерин окутуу боюнча комплекстүү изилдөө иштерин жүргүзүүдөгү кызматташтыкты уюштуруу; кафедранын кызматкерлеринин кандидаттык, докторлук диссертацияларды даярдоо ишинде башка жогорку окуу жайлардын окумуштуу-педагогдорунун көрсөткөн жардамы; башка окуу жайларда илимий-педагогикалык кадрларды даярдоого кафедранын кызматкерлеринин көрсөткөн жардамы; кызматташтык жөнүндөгү келишимдер; биргелешип жарыялаган эмгектер; окуучулар жана студенттердин мобилдүүлүгү ж.б.

Аткарылган иштердин кыскача мүнөздөмөсү.

1. Челябинск мамлекеттик педагогикалык университетинин физиканы окутуунун теориясы жана методикасы кафедрасынын башчысы (1952-2014) педагогикалык илимдердин доктору, Россия билим берүү академиясынын академиги, Ленин орденинин жана Крупская атындагы медальдын ээси, 96 илимдин кандидаты, 25 илимдин докторун даярдаган Усова Антонина Васильевнанын жетекчилиги менен Койчуманов М.К. кандидаттык диссертация (1974), Мамбетакунов Э.М. кандидаттык (1978) жана доктордук диссертация (1992), Мамбетакунов У.Э. докторлук диссертация (2011) коргошкон.

Академик А.В. Усованын кеңеши менен “Окуучулардын физикалык түшүнүктөрүн калыптандыруунун психодидактикалык негиздери” аттуу атайын курс түзүлүп, физика факультетинин студенттери 1986-жылдан бери окуп келишет (профессор Мамбетакунов Э., доцент Исаева Р.У.). Ал кишинин “Физиканын тарыхынын кыскача курсу”, “Физиканы өз алдынча үйрөнүү” деген китептери кыргызча которулуп (Мамбетакунов Э., Дөөлөталиева А.) басмадан чыгарылып, студенттерге (2022) сунушталган. А.В.Усованын кеңеши менен бир нече окуу-методикалык куралдар даярдалган жана студенттер менен мугалимдерге сунушталган:

1. Мамбетакунов Э. Формирование естественно научных шиятий

школьников на основе межпредметных связей. -Б.: Илим, 1991. -296с.

2. Мамбетакунов У.Э. Методика изучения физических законов в средней школе. – Б.: КНУ им. Ж.Баласагына, 2003. -164с.

3. Мамбетакунов У.Э. Дидактические основы изучения естественно научных законов и теорий в средней школе: Монография. –Бишкек, КНУ им. Ж. Баласагына, 2010. -291с.

4. Мамбетакунов У.Э. Изучение истории открытия естественно научных законов в средней школе –Б.: КНУ им Ж. Баласагына, 2007. 200с.

5. Мамбетакунов У.Э. Изучение истории естественно научных законов и теорий в средней школе: Пособие для учителя. –Б.: Аль Салпм, 2012. -128с.

6. Мамбетакунов Э., Исаева Р.У. Окуучулардын физикалык түшүнүктөрүн калыптандыруунун психолого-дидактикалык негиздери. Б.: Транс-Принт, 2016. -153б.

А.В.Усова докторлук диссертациясын Ленинград шаарындагы Герцен атындагы педагогикалык институтунда 1970-жылы май айында коргогон. Оппоненттери: СССР Педагогикалык илимдер академиясынын корреспондент мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору, Герцен атындагы ЛМПИнин жалпы физика кафедрасынын профессору Ганелин Шалом Исраилович; СССР ПИАнын корреспондент мүчөсү, психология илимдеринин доктору, ССР ПИАнын психология илим изилдөө институтунун окутуунун психологиясы кафедрасынын башчысы, профессор Менчинская Наталья Александровна; педагогика илимдеринин доктору (физиканы окутуу методикасы боюнча), Ленинграддагы суу транспорту институтунун физика кафедрасынын башчысы, профессор Рымкевич Петр Алексеевич. Жетектөөчү мекеме - Казан мамлекеттик педагогикалык институту.

Докторлук диссертациясын коргогонго чейин эле Антонина Васильевна Урал, Сибир, Ыраакы чыгыш пединституттарынын физика, астрономия, физиканы жана жалпы технологиялык предметтерди окутуу методикасы кафедраларынын окутуучуларынын Зоналык бирикмесин уюштурган. Ар жылда бир жолу Зоналык семинар, конференцияларды өткөрүп, алардын материалдарынын жыйнагын жооптуу редактор катары басмадан чыгарып турган. Биз дагы бир нечелеген конференцияларга катышып, докладдарды жасап, эмгектерибиз жыйнактарга жарыяланган. Кафедрада негизинен Антонина Васильевна өзү даярдаган окутуучулар иштеп келишет. Алар: педагогика илимдеринин доктору, профессорлор Тулькибаева Н.Н., Черкасов В.А., Тушев А.М., Даммер М.Д., Карасова И.С., Хомутский В.Д., Звягин А.Н., Белякова Н.М. жана башкалар. Антонина Васильевнанын окуучулары жана конференцияга келгенде таанышкан физик-методистер менен ушул күнгө чейин кабарлашып, пикир алышып турабыз. Физиканы

окутуунун ар түрдүү маселелери боюнча изилдөө иштеринин жыйынтыктарын билгизип турушат.

Усова Антонина Васильевна 1989-жылы октябрь айында биздин университетке, кафедрага келип студенттерге, физика мугалимдерине лекция окуп, баарыбызга баалуу кеңешин берип кеткен. Биздин кафедранын изденүүчүлөрү Гудимова А.Н., Чыныбаев Р.Р., Сияев Т.М., Мамбетакунов У.Э. жана башкалар Челябинск пединститутуна барышып, Антонина Васильевна менен көзмө-көз сүйлөшүп, өздөрүнүн изилдеген проблемаларын чечүүнүн жолдору жөнүндөгү адискөй кеңештерин угушуп, бизче айтканда батасын алышкан. Алар учурда Республиканын көрүнүктүү илимпоз-методисттери. 1991-жылы СССР кулаганда Антонина Васильевнанын “Как жаль, что нас так разъединили” деген сөзү ар дайым эсимден кетпейт.

Эстеп, айтып коё турган дагы бир окуя бар. Мен 1973-жылы 18-октябрьда күндүзгү аспирантурага кирип, 1976-жылы 9-ноябрда диссертацияны бүтүрүп, машинкага бастырып, переплет жасатып, 11-ноябрда Фрунзеге келгем. 1977-жылы Ташкентте физиканы окутуу методикасы боюнча диссертациялык кеңеш ачылганын угуп, ал кишиге телефон чалсам, мага мындай деди: “При обсуждении диссертации ведите себя корректно, с чувством собственного достоинства!!! Мен ушул сөздү өзүмдүн окуучуларыма ар дайым айтып келем.

2. Низами атындагы Ташкент мамлекеттик педагогикалык университети, физика факультети, физиканы жана астрономияны окутуу методикасы кафедрасы. Кафедранын мурдагы башчылары, педагогика илимдеринин доктору, профессор Мирзахмедов Б.М., педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Лутфуллаева Т., педагогика илимдеринин доктору, профессор Джораев М., педагогика илимдеринин доктору, профессор Мамадазимов..., физика-математика илимдеринин доктору, профессор Дусматов О.М., ошондой эле кафедрранын кызматкерлери доценттер Камалов Ж., Ташмухамедов Н., Турсунов С., Яхьяев М. жана башкалар менен тыгыз кызматташып келдик.

Профессор Э.Мамбетакунов Низами атындагы Ташкент педагогикалык институтунда СССРдин Жогорку аттестациялык комиссиясы тарабынан уюштурулган диссертациялык кеңеште 1978-жылы 28-сентябрда кандидаттык диссертациясын физиканы окутуунун методикасы адистиги боюнча коргогон. Расмий оппоненттери Москва областтык педагогикалык институтунун профессору, педагогика илимдеринин доктору (Германиянын Хабл доктору) Юськович Василий Фомич, педагогика илимдеринин кандидаты Жалол Камаловдор болушкан. Диссертациялык кеңештин төрагасы СССР педагогикалык илимдер академиясынын академиги, педагогика илимдеринин доктору, профессор Таш МПИНин “Педагогика” кафедрасынын башчысы Раджабов С., окумуштуу катчысы Ю. Шоломицкий, кеңештин мүчөлөрү Өзбек ССРинин Коммунисттик партиясынын Борбордук

комитетинин илим жана техника боюнча бөлүмүнүн башчысы, физика-математика илимдеринин доктору, Өзбек илимдер академиясынын академиги, Хабибуллаев К.Х., Өзбек илимдер академиясынын академиги физика-математика илимдеринин доктору, Өзбек илимдер академиясынын ядронун физикасы институтунун директору, профессор Бекжанов жана башка көрүнүктүү окумуштуулар эле.

Э. Мамбетакунов өзүнүн докторлук диссертациясын окутуунун теорисы боюнча ушул эле институттун алдындагы СССР жогорку аттестациялык комиссиясы уюштурган диссертациялык кеңеште 1992-жылдын 31- мартында коргоп, ошол жылдын 11-июнунда Союздук маанидеги дипломго ээ болгон. Ал диссертациялык кеңеш Борбордук Азиянын педагог - окумуштууларын бириктирген кеңеш болучу. Кеңештин төрагасы профессор Мырзахмедов Б.М., кеңештин мүчөлөрү: академик Обидов (Тажикстан), профессорлор Кунанбаева (Казакстан), Рахимова М.Р. (Кыргызстан), Асадова (Түркмөнстан) жана башка көрүнүктүү окумуштуулар эле. Расмий оппоненттер: педагогика илимдеринин доктору, профессор, Бийск мамлекеттик педагогикалык институтунун проректору, Эл аралык билим берүүнү гумандаштыруу академиясынын президенти Борулава М.Н., Шодиев Д.Ш. – Карши мамлекеттик педагогикалык институтунун проректору, педагогика илимдеринин доктору, профессор, Шадиёв Н.Ш. – Самаркан мамлекеттик педагогикалык институтунун проректору, педагогика илимдеринин доктору, профессор. Жетектөөчү мекеме Челябинск мамлекеттик педагогикалык институтунун жалпы педагогика кафедрасы.

Эл аралык маанидеги аткарылуучу иштердин ийгилиги, ошол коллективдин ичинен чыккан жакшы тааныш адамдардын болгонуна да көз каранды. Ошондой адамдардын бири Низами атындагы институттун теориялык физика кафедрасындагы иштеген окутуучу Джороев Махаматрасул эле. Аны менен 1977-жылы кандидаттык диссертациямды талкуулап жүргөндө таанышкам. Өзү Кыргызстандын Кара-Суу районунан экен. Институтту бүтүрүп, ошол жерде иштеп калыптыр. Ошол күндөн 2023-жылга чейин кесиптеш ага-ини болуп жүрдүк. 1993-жылы докторлук диссертациясын коргоду. Мен оппоненти болдум. Көп жылдык кызматташтыктын натыйжасында 2015-жылы экөөбүздүн авторлугубузда “Педагогикалык жогорку окуу жайларда физиканы окутуу” аттуу, көлөмү 496 бет болгон окуу куралын жазып басмадан чыгардык. Китептин титулдук бетине “Бул эмгекти жарыялоо менен авторлор өздөрүнүн сүйүктүү мугалимдери жана илимий жетекчилери, академиктер Антонина Васильевна Усовага жана Аркадий Аронович Пинскийге ак дилден чыккан ыраазычылыктарын билдиришет” деп жазып койдук.

Аталаган окуу жайлардын кызматкерлери жана жогоруда көрсөтүлгөн окумуштуулардын окуучулары менен байланышып, маалымат алмашып турабыз. Аны мындан ары да улантуу иштери алдыда турат.

Низами атындагы Ташкент мамлекеттик педагогикалык университети (физика-математика факультети, физиканы жана астрономияны окутуу методикасы кафедрасы) менен 30.10. 2019-жылы кызматташуу жөнүндө келишим түзүлгөн. Анын алкагында конок лекцияларды уюштуруу (проф. Джораев М., Мамбетакунов Э.), диссертацияларды, монография жана окуу-методикалык куралдарды рецензиялоо, окутуу процессин санариптештирүү боюнча иштер аткарылууда.

3. Алматы шаарындагы Абай атындагы Казак улуттук педагогикалык университети. Жалпы педагогика физика, математика, информатиканы окутуу методикасы кафедрасы менен байланыш 1995-жылдан бери уланып келе жатат. 1995-жылы университетте жалпы педагогика адистиги боюнча түзүлгөн диссертациялык кеңеште Абылкасымова Алма Есимбековна жалпы педагогика жана математиканы окутуунун методикасы боюнча бир жолу өткөрүлүүчү отурумда докторлук диссертациясын коргогон. Профессор Мамабетакунов Э. диссертациялык кеңештин мүчөсү катары катышкан. Ал эми профессор И. Бекбоев расмий оппонент болгон. Диссертациялык кеңештин төрагасы Абай атындагы университеттин ректору, тарых илимдеринин доктору, профессор Садыков Токтар Салменович болучу. Кийин ушул диссертациялык кеңеште профессор Э. Мамбетакуновдун жетекчилиги менен даярдалган эки диссертация корголгон (Ким В.Л., Курманбаев С.Э., 1998).

Профессор А.Е. Абылкасымованын демилгеси менен ошол университетте физика, математика, химияны окутуунун теориясы жана методикасы боюнча 1997-жылы ачылган диссертациялык кеңешке профессорлор Мамбетакунов Э., Бекбоев И., Бабаев Д. мүчө болуп, 2010-жылга чейин узурлүү эмгектенишкен. Ошол жылдары аталган адистиктер боюнча казакстандык жүздөгөн изденүүчүлөрдүн илимий даражага ээ болушуна өзгөчө салымдарын кошуп, тыкыз кызматташып келишкен. Ушул диссертациялык кеңеште профессор Эсенбек Мамбетакуновдун илимий жетекчилиги менен үч кандидаттык диссертация даярдалып (Андриюшечкин С.М., 2010, Фаизова Л.К., 2009, Садыкова Ж., 2002) ийгиликтүү коргошкон.

Казак Республикасында өткөрүлгөн Эл аралык конференцияларга катышып профессор Э.Мамабетакунов 12 доклад даярдап, өзүнүн изилдөө иштеринин натыйжаларын сынактан өткөргөн жана окумуштуулар тарабынан жылуу кабыл алынган. Жалпы билим берүүчү мектептерди 12 жылдык окууга

өткөрүү максатында окуу китептерин даярдоого катышып, 8-класстын “Физика” окуу китебин жазган авторлор тобун жетектеген жана басмадан чыгарган.

Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети менен И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинде түзүлгөн диссертациялык кеңеште (төрагасы профессор Мамбетакунов Э.) Абай атындагы Казак улуттук педагогикалык университетинен педагогика илимдеринин докторлору, профессорлор Сыдыхов Б., Алимбекова Г., Керимбаев Н., Байдилдеев Ж. 2011-жылдан бери үзүрлүү эмгектенип келишет.

2010-жылы Казак Республикасында илимдин докторлорун жана кандидаттарын даярдоо иши токтотулуп, философия докторун (PhD) даярдоо киргизилген. Ушуга байланыштуу Абай атындагы педагогикалык университетинин физика, математика, информатика институтунда да докторантура ачылган. Жобого ылайык докторанттардын илимий иштерине жергиликүү окумуштуулардан, ошондой эле чет элдик окумуштуулардан жетекчилер дайындалат. Чет элдик илимий жетекчи катары профессор Мамбетакунов Э. 3 философия докторун (PhD) даярдоого катышкан. Алар Оспанбеков Ербол (2017), Искакова Анаргүл, Ерженбек Булбул (2022). Азыркы учурда окуп жүргөн докторанттар биздин кафедрада түзүлгөн “Табигый илимий билим берүүнүн психодидактикасы” окуу-илимий лабораториясынан стажировкадан өтүп турушат. Аларга улуттук университет тарабынан уюштурулган сертификаттар берилет.

Азыркы учурда профессор Мамбетакунов төмөнкү докторанттардын илимий иштерине чет өлкөлүк окумуштуу катары жетекчилик кылат: Куткельдиева Эльзира, Сугуржанова Гүлжан, Кушербаева Майкүл, Жумабекова Рамила, Арысбаева Айжан.

Казак Республикасынын Абай атындагы Казак улуттук педагогикалык университети (физика, математика, информатика институту) менен кызматташуу жөнүндөгү меморандум (2021-жылы); ушундай эле мазмундагы келишим 10.01.2018-жылы түзүлгөн.

4. И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети. Кафедра бул окуу жайы В.В. Маяковский атындагы Кыргыз кыз-келиндер педагогикалык институту болуп турган учурдан бери байланышта. Ал окуу жайда иштешкен физика-математика илимдеринин кандидаттары, доценттер М.Токтогулов, С.Кадыров, Ж.Жоробеков, С. Ракымбаева, Р. Айтматова, С.Артыкова, М. Абдылдаевдер менен тыгыз кызматташ болуп, бир нечелеген эмгектер жаралган. Азыркы учурда факультеттин деканы, доцент Токонбекова К.Ч., профессорлор М.А.Ногаев, Т. Атанаев, Т. Акбековдор биздин факультеттин бүтүрүүчүлөрү. Физика жана аны окутуу технологиясы

кафедрасында профессор Э.Мамбетакуновдун жетекчилиги менен кандидаттык диссертацияларын коргошкон доцент Чыныбаев Р. (1994), Карасартова Н. (2022), Анарбекова М. (2024) эмгектенишет. Ага окутуучу Ж. Мокешов кандидаттык диссертациялык изилдөө ишин аяктоодо. Биздин кафедранын мүчөсү доцент Р.У. Исаева аталган кафедрада физиканы окутуу теориясы менен методикасы боюнча атайын курстарды окуу жүгүн айкалыштыруу менен аткарып келет.

Университет менен кафедранын байланышы ушуну менен эле чектелбейт. Негизги деп эсептелген байланыш Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу улуттук аттестациялык комиссия тарабынан түзүлгөн диссертациялык кеңештин ишине таандык. Анткени ал кеңештин төрагасы болуп биздин кафедранын башчысы профессор Э. Мамбетакунов (2003-2004, 2011-2015, 2018-2023) иштеген. Ал учурда жалпы педагогика, физика, математика, биология, информатиканы окутуу методикасы боюнча жүздөгөн изилдөөчүлөр докторлук жана кандидаттык илимий даражаларга ээ болушкан. Биз муну кафедранын эң жогорку деңгээлдеги байланышы деп эсептейбиз. Кафедранын доценти Бердибек Жумабаевге И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин Ардактуу профессору наамы ыйгарылган.

5. Кафедра башчысы профессор Э.Мамбетакуновдун жетекчилиги астында Республиканын көптөгөн жогорку окуу жайларынын кызматкер-педагогдору докторлук жана кандидаттык диссертацияларын даярдап, коргошкон.

5.1. Байсеркеев Аскар Эсенович. Илим доктору, 2017 – Кувейт эл аралык университетинин ректору.

5.2. Ким Валерий Леонидович. Илим доктору, 1999 – Кыргыз Республикасынын Билим жана илим министринин орун басары.

5.3. Кособаева Бакдөөлөт Махмудовна. Илим доктору. 2018 – Республикалык педагогикалык кызматкерлердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо институту, кафедра башчысы.

5.4. Курманкулов Шекербек Жанышбаевич. Илим доктору, 2017 Талас мамлекеттик университети.

5.5. Мааткеримов Нурсапар Оролбекович. Илим доктору, 2012 –К.Тыныстанов атындагы Ысык- Көл мамлекеттик университети.

5.6. Раимкулова Ажарбүбү Супуровна. Илим доктору, 2012 – Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.

5.7. Сияев Таштанбек Моңолдорович. Илим доктору, 2004 - С. Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети.

- 5.8 Уметов Таалайбек Эгембердиевич. Илим доктору, 2003 - И. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академия.
- 5.9. Оспанбеков Эрбол. Философия доктору, PhD, 2017 - Абай атындагы Казак улуттук педагогикалык университети.
- 5.10. Искакова Анаргүль Батырбаевна. Философия доктору, PhD, 2022 - Абай атындагы Казак улуттук педагогикалык университети.
- 5.11. Ерженбек Булбул. Философия доктору, PhD, 2022 – Абай атындагы Казак Улуттук педагогикалык университети.
- 5.12. Абакирова Гүлнара Бөрүбаевна. Илим кандидаты, 2013 – Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.
- 5.13. Абдыбалиева Канышай. Илим кандидаты, 2011 – И. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медицина академиясы.
- 5.14. Алиев Токташ. Илим кандидаты, 2007. – Баштапкы кесиптик билим берүү боюнча Республикалык илимий – методикалык борбору.
- 5.15. Андрюшечкин Сергей Михайлович. Илимдин кандидаты. 2010 – Павлодор мамлекеттик педагогикалык университетти, Казак Республикасы
- 5.16. Бабаев Маркилен Долотбаевич. Илимдин кандидаты, 2003 – Ош мамлекеттик университети.
- 5.17. Байсеркеев Аскар Эсенович. Илимдин кандидаты, 2010 – Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.
- 5.18. Бугубаева Венера Токталиевана. Илимдин кандидаты, 2012 – С. Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети.
- 5.19. Гудимова Альбина Николаевна. Илимдин кандидаты, 1990 – Фрунзе политехникалык институту.
- 5.20. Исаева Рапия Уркасымовна. Илимдин кандидаты, 2015 - Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.
- 5.21. Исмаилова Гүлзат Дерденбаевна. Илимдин кандидаты, 2012 - Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.
- 5.22. Карашева Нуржамал Ташматовна. Илимдин кандидаты, 2018 – Республикалык мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу институту.
- 5.23. Карасартова Назгүл Абдрасуловна. Илимдин кандидаты, 2022 - И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети.
- 5.24. Качиева Апал Ешембековна. Илимдин кандидаты, 2018 - Республикалык мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу институту.
- 5.25. Көлбаев Канат Байболдуевич. Илимдин кандидаты, 2004 - Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.
- 5.26. Касенова Сания. Илимдин кандидаты, 2006 – Көкчөтоо мамлекеттик педагогикалык институту.

- 5.27. Курманбаев Султан Эркинбекович. Илимдин кандидаты, 2000 - Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети.
- 5.28. Мурзаibraимова Бибисара Бекмуратовна. Илимдин кандидаты, 2011 – Кыргыз билим берүү академиясы.
- 5.29. Садыкова Жайнагүл. Илимдин кандидаты, 2002 - Абай атындагы Казак улуттук педагогикалык университети.
- 5.30. Темирбаев Медербек Маматибраимович. Илимдин кандидаты, 2020 – Баткен мамлекеттик университетинин Кызыл-Кыя гуманитардык-педагогикалык институту.
- 5.31. Токтогулов Асылбек. Илимдин кандидаты, 2001 – Башталгыч кесиптик билим берүүнүн Республикалык комитети.
- 5.32. Умарбекова Анара Анарбаевна. Илим кандидаты, 2008 – Талас мамлекеттик университети.
- 5.33. Фатеева Валентина Алексеевна. Илим кандидаты, 1994 – Фрунзе политехникалык институту.
- 5.34. Фаизова Лима Давлятовна. Илим кандидаты. Талды Коргон мамлекеттик педагогикалык институту
- 5.35. Чыныбаев Рысалы Рысбекович. Илим кандидаты, 1994 – К. Тыныстанов атындагы Ысык-Көл мамлекеттик педагогикалык институту.
- 5.36. Шерматова Ильмира Кубанычбековна. Илим кандидаты, 2014 – С. Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети.
- 5.37. Анарбекова Мариябүбү. Илимдин кандидаты, 2024 – И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети.